

**OSMANLI DEVLETİ HANGİ CEPHEDE
BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİ DÜNYANIN GENEL
DURUMU**

- **19.Yüzyılda dünyayı sarsan iki önemli olay Sanayi İnkılabı ve Fransız İhtilali'dir.**
- **SANAYİ İNKILABI:** Sanayi İnkılâbı sonucunda üretim arttı. Bu durum **hammadde ihtiyacı** ve **Pazar arayışını** önemli bir sorun haline getirdi. Bu da **sömürgeciliğin hız kazanmasına** neden oldu. Devletler ekonomik alanda birbirleriyle rekabete başladılar. İngiltere geniş bir sömürge İmparatorluğu kurdu. Ardından Fransa ve diğer Avrupa Devletleri de sömürgeler elde etme yarışına girdiler. Böylece **devletlerarası sömürgecilik yarışı** başladı.

Sömürgecilik: Bir devletin, kendi sınırları dışındaki topraklarda egemenlik kurması, o toprakların yeraltı ve yer üstü kaynaklarına sahip olarak ekonomik ve siyasi çıkarlar elde etmesidir.

- **FRANSIZ İHTİLALİ:** Fransız İhtilali önce Avrupa'yı etkilemiş daha sonra da etkileri tüm dünyaya yayılmıştır. Fransız İhtilali sonucunda önem kazanan Milliyetçilik düşüncesi **her milletin bağımsız yaşamasını ve kendi geleceğini belirlemesini** öngörüyordu. Bu anlayış birçok milleti içinde barındıran imparatorlukları olumsuz etkiledi. Milliyetçilik akımının etkisi ile birçok ayaklanmalar oldu. Bu ayaklanmalar sonucu yeni devletler kuruldu.
- Ayrıca Fransız İhtilali ile **eşitlik, hürriyet, adalet, bağımsızlık** gibi kavramlar ortaya çıktı.

**BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİ OSMANLI
DEVLETİ'NİN GENEL DURUMU**

- ✓ Osmanlı Devleti 19.yüzyıldan itibaren topraklarının büyük bir bölümünü kaybetti. Özellikle Fransız İhtilali sonucunda dünyaya yayılan **Milliyetçilik akımı** en çok Osmanlı Devleti'ni etkiledi. Özellikle Balkanlarda birçok devlet Osmanlı Devleti'nden ayrılmak için isyan ettiler.

- ❖ Osmanlıya karşı Milliyetçilik akımının etkisiyle ilk isyan eden millet **Sırp lar**; ilk bağımsızlıklarına kavuşan millet ise **Yunanlılar**(Rumlardır).

- ✓ Osmanlı Devleti, kötü gidişi durdurabilmek için bazı ıslahatlar yapma gereği duydu. Bu amaçla;
- ✓ **1839** yılında yayınlanan **Tanzimat Fermanı** ile hukuk, yönetim, maliye, eğitim alanlarında yenilikler yapıldı.
- **Tanzimat Fermanı ile ilk kez kanun gücünün, padişah gücünden üstün olduğu kabul edilmiştir.** (Hukukun üstünlüğü)
- **1856** yılında yayınlanan **Islahat Fermanı**yla da azınlıklara geniş haklar verildi.

- Osmanlı devlet adamları, yapılan bu tüm yeniliklerle **Avrupa'nın baskısının azaltılabileceği ve buna bağlı olarak devletin kötü gidişatının durdurulabileceğini** düşündüler.
- Bu amaçla, yeniliklere daha sonra da devam edilerek II. Abdülhamit zamanında **I.Meşrutiyet** ilan edildi. (1876) İlk Osmanlı anayasası olan **Kanun-u Esasi** hazırlandı. **Osmanlı Mebusan Meclisi** toplandı. Fakat **Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi)** nedeniyle I.Meşrutiyete son verildi.
- 93 Harbi'nden sonra imzalanan **1878 Berlin Antlaşması** ile Sırbistan, Karadağ ve Romanya'ya bağımsızlık verildi. Kars, Ardahan ve Batum Rusya'ya bırakıldı.
- **Cezayir ve Tunus** Fransa tarafından, **Kıbrıs ve Mısır** ise İngiltere tarafından işgal edilmişti.

- ❖ Osmanlı Devleti, ilk dış borcu 1854 Kırım Savaşı sırasında İngiltere'den almıştı. Sonraki yıllarda aldığı borçları ödeyemeyince Avrupalı devletler **Düyun-u Umumiye** (Genel Borçlar) **İdaresini** kurarak Osmanlı devletinin gelir kaynaklarına el koydular.(1881)

- İttihat ve Terakki Cemiyetinin çalışmalarıyla 1908 yılında **II. Meşrutiyet** ilan edildi.
- II. Meşrutiyet'in ilanı sırasındaki karışıklıktan yararlanan **Avusturya Bosna Hersek'i, Yunanistan Girit'i** işgal etti. Henüz Osmanlı Devleti'nden kopmamış olan **Bulgaristan** da **bağımsızlığını ilan etti.**

TRABLUSGARP SAVAŞI 1911

- **Sebebi: İtalya siyasi birliğini geç kurduğu için** (1870-1871) **sömürgecilik yarışında geç kalmıştı.** Osmanlı Devletinin Kuzey Afrika'daki toprakları **İngiltere** (Mısır) ve **Fransa** (Cezayir, Tunus) tarafından işgal edilmişti.
- **İtalya** da Osmanlı Devletinin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan **Trablusgarp ve Bingazi'ye** (Bugünkü Libya) göz dikti. Çünkü Osmanlı Devleti iyice zayıflamıştı ve buraları hem karadan, hem de deniz gücü olarak savunabilecek gücü yoktu.

- ❖ İtalya, 1911 yılında; Avrupa Devletlerinin de onayını alıp Osmanlı Devletine bir nota vererek, buraların kendine ait olduğunu bildirdi. Osmanlı Devleti de böyle bir durumun kabul edilmeyeceğini İtalya'ya bildirdiyse de **İtalyanlar, Trablusgarp ve Bingazi'ye asker çıkardılar.**

- ❖ Osmanlı Devleti; Mısır İngiliz işgalinde olduğu için karadan, donanması yetersiz olduğu için denizden yardım gönderemedi. Bunun üzerine bazı **gönüllü subaylar** (Mustafa Kemal, Enver Paşa...) **Trablusgarp'a giderek yerli halkı İtalyanlara karşı teşkilatlandırdılar.**

- ❖ Trablusgarp Savaşı, **Mustafa Kemal'in ilk askeri başarısıdır.**
- ❖ Mustafa Kemal'in Trablusgarp'ta yerli halkı İtalyanlara karşı **örgütleyerek** direnişe geçirmesi onun **teşkilatçılığı** ile ilgilidir.

❖ **Derne ve Tobruk'ta** İtalyanlara karşı başarılı savaşlar yapıldı. Bu arada **İtalya, Osmanlı Devletini barışa zorlamak amacıyla On iki adayı da işgal etti.**

❖ Bu durum devam ederken Balkan Savaşı patlak verdi. İki farklı bölgede düşmana karşı savaşamayacağını anlayan Osmanlı Devleti İtalyanlarla **Uşi Antlaşmasını** imzalamak zorunda kaldı. **(1912) Bu anlaşmaya göre;**

- Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı.
- On iki Ada geçici olarak İtalya'ya bırakıldı.

ÖNEMİ: Bu antlaşma ile **Osmanlı Devleti Kuzey Afrika'daki son topraklarını da kaybetti.**

BALKAN SAVAŞLARI 1912-1913

- ✓ **Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Bulgaristan** Osmanlı Devletinin Balkanlarda varlığına son vermek amacıyla aralarında anlaştilar. **Osmanlı Devletinin Trablusgarp ile uğraşmasından faydalanan Balkan Devletleri, Osmanlı Devletine karşı saldırıya geçtiler.** Karadağ'ın Osmanlı Devletine saldırması üzerine Balkan Savaşları başladı.(1912)

Balkan Savaşlarının Nedenleri:

- 1-Rusya'nın Balkan Devletlerini Osmanlı Devletine karşı kışkırtması.(Rusya'nın Panislavizm Politikası)
- 2-Osmanlı Devletinin Trablusgarp Savaşı ile uğraşması.
- 3-Milliyetçilik akımının etkisi.

Panislavizm: Rusya'nın, Balkanlarda yaşayan Slav ırkından olan Ortodoksları bir çatı altında toplamak ve İstanbul ve Boğazları ele geçirerek Akdeniz'e açılmak için izlediği politika.

I.BALKAN SAVAŞI (1912-13)

- **Yunanistan, Sırbistan, Bulgaristan, Karadağ** kendi aralarında anlaşarak Osmanlı Devletine çeşitli yönlerden saldırıya geçtiler.
- Osmanlı subayları arasındaki siyasi çekişme (İttihatçı ve İtilafçı), ordunun bir kısmının terhis edilmesi, haberleşme ve lojistik yetersizliği Osmanlı Devleti'nin başarısız olmasına neden oldu.
- Makedonya, Sırp ve Karadağlılar tarafından işgal edildi. Bulgaristan Batı Trakya'yı tamamen işgal ederek **Edirne ve Kırklareli'ye** kadar ilerledi. Bulgar orduları Çatalca önlerine kadar geldiler.
- **Yunanlılar tüm Ege adalarını işgal etti.** Savaş devam ederken **Arnavutluk** da bağımsızlığını ilan etti. (**Arnavutluk Osmanlı Devletinden en son ayrılan Balkan Devletidir.**)
- Bu kötü durum karşısında Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kaldı. Avrupalı Devletlerin arabuluculuğuyla **Londra Antlaşması** imzalandı. **(1912)**

Bu antlaşmaya göre;

- ✓ Osmanlı Devleti Midye-Enez çizgisinin batısında kalan tüm topraklarını kaybetti.
- ✓ **Edirne ve Kırklareli** elimizden çıktı.
- ✓ **Arnavutluk** bağımsızlığını ilan etti.
- ✓ Ege adaları elimizden çıktı.

II. BALKAN SAVAŞI (1913)

- Birinci Balkan Savaşı sonrasında Osmanlı Devletinin kaybettiği toprakları **Balkan Devletleri kendi aralarında paylaşmadı.** En büyük payı **Bulgaristan'ın** aldığı iddia eden diğer **Balkan Devletleri Bulgaristan'a savaş açtilar.** Bu savaşa **Romanya** da katıldı.
- Yunanistan, Romanya, Sırbistan, Karadağ Bulgaristan'la savaşırken **Osmanlı Devleti de durumdan yararlandı.** Daha önce kaybettiği **Edirne ve Kırklareli'yi geri aldı.** Avrupalı Devletlerin araya girmesiyle **Bükreş Antlaşması** imzalandı. Bu anlaşmaya Balkanlarda sınırları kalmadığı için Osmanlı Devleti katılmadı.
- Osmanlı Devleti Bulgaristan'la **İstanbul Antlaşmasını (1913)** imzaladı. Bu antlaşmaya göre;
 - ✓ Meriç Nehri her iki ülke arasında sınır kabul edildi. (Edirne Osmanlı Devletine kaldı.)
 - ✓ Batı Trakya Bulgaristan'a bırakıldı.
- **Yunanistan ile Atina Antlaşması (1913)** imzalandı. Bu antlaşmaya göre;
 - ✓ Bozcaada ve Gökçeada dışındaki tüm Ege adaları Yunanistan'a verildi.
 - ✓ Selanik ve Girit adası da Yunanistan'a bırakıldı.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI 1914-1918

- 19. yüzyılın sonlarına doğru **İtalya ve Almanya'nın siyasi birliklerini kurması** mevcut dünya dengesini altüst etti. İngiliz ve Fransız çıkarları Almanya ile bağdaşmadığından bu iki devlet birbirine yakınlaşmaya başlamıştır.
- Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun ise Balkanlardaki çıkar çatışmaları nedeniyle Rusya ile arası açıldı. Bu nedenle Almanya'ya yakınlaştı.
- Böylece savaş öncesinde **bloklar** oluştu. Bloklar arası soğuk savaş başladı.

Üçlü İttifak (1882): Almanya, Avusturya - Macaristan, İtalya
Üçlü İtilaf (1907) : İngiltere, Fransa, Rusya

- I. Dünya Savaşı, Avrupa ve diğer kıtalarda bulunan yirminin üzerinde devletin katıldığı, o tarihe kadar dünyada eşi görülmemiş ilk büyük savaştır.
- **Mustafa Kemal, 1. Dünya savaşı çıktığı sırada Sofya'da askeri ateşe olarak bulunuyordu.**

I.DÜNYA SAVAŞINA KATILAN DEVLETLERİN OSMANLI DEVLETİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

- **ABD:** Amerika, Osmanlı üzerinde söz sahibi olmak için Osmanlı topraklarında okul, hastane, matbaa gibi kurumlar açarak siyasi ve ekonomik nüfuz(güç) kazanmıştır.
- **Fransa:** Osmanlı ülkesinde yaşayan gayri müslimleri kışkırtarak siyasi baskılarını arttırmış ve bu yolla Osmanlıyı ele geçirmeye çalışmıştır.

➤ **Avusturya Macaristan İmparatorluğu:** Osmanlı'nın Avrupa'daki topraklarını ele geçirerek Balkanlar'da egemenlik kurmayı ve Ege denizine ulaşmayı amaçlamıştır.

➤ **Rusya:** İstanbul ve Çanakkale boğazlarını ele geçirerek sıcak denizlere inmeyi ve başkenti İstanbul olan bir Slav imparatorluğu kurmayı amaçlamıştır. Bu amaçla **Panslavizm** politikası gütmüştür.

➤ **Almanya:** Siyasi birliğini geç tamamlamış, İngiltere ile rekabet edebilmek için Osmanlı'nın Ortadoğu'daki zenginliklerini ele geçirmeyi amaçlamış, bu nedenle Osmanlı ülkesine yatırımlar yaparak ekonomik ve askeri açıdan etkinliğini arttırmaya çalışmıştır.

➤ **İtalya:** Siyasi birliğini geç tamamlayan ve sömürge yarışında geç kalan İtalya, Osmanlı topraklarını ele geçirmek için büyük devletlerle birlikte hareket etmiştir.

➤ **İngiltere:** Uzakdoğu sömürgelerini korumak ve Almanya'nın Osmanlı Devleti ile yaklaşmasını önlemek için azınlıkları ve Arapları Osmanlı'ya karşı ayaklandırmıştır.

SAVAŞTA TARAFILAR

- **İttifak Devletleri:** Almanya, Avusturya-Macaristan, Osmanlı İmparatorluğu, Bulgaristan, İtalya (İtalya sonradan taraf değiştirmiştir.)
- **İtilaf Devletleri:** İngiltere Fransa, Rusya, İtalya, Sırbistan, Belçika, Japonya, Romanya, Portekiz, ABD, Yunanistan, Brezilya

I.DÜNYA SAVAŞININ SEBEPLERİ

GENEL SEBEPLER

1-Fransız İhtilaliyle ortaya çıkan **milliyetçilik** düşüncesinin yayılması.

2- Sanayi inkılabı ile ortaya çıkan **hammadde ve sömürge arayışı**.

ÖZEL SEBEPLER:

1- Fransa'nın 1871 Sedan Savaşı'nda kaybettiği zengin kömür yataklarına sahip Alsace- Loren bölgesini Almanya'dan geri almak istemesi

2- İngiltere ve Fransa'nın mevcut sömürgelerini koruma düşüncesi.

3-İngiltere ile Almanya arasındaki sanayileşme rekabeti.

4- Avusturya Macaristan İmparatorluğu ve Rusya arasındaki Balkanlara hakim olma mücadelesi.

ASIL SEBEP: Avrupa devletleri arasındaki ekonomik çıkar çatışmasıdır.

GÖRÜNÜR (SAVAŞI BAŞLATAN) SEBEP: Avusturya-Macaristan İmparatorluğu veliahtı, Saraybosna'da Sırp bir genç tarafından öldürüldü. Bunun üzerine Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Sırbistan'a savaş açtı. Rusya Sırbistan'ın yanında yer aldı. Almanya'nın Rusya'nın karşısında savaşa girmesiyle İngiltere ve Fransa, Rusya tarafında savaşa girdiler.

OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞA KATILMASI

✓ Osmanlı Devleti Trablusgarp ve Balkan savaşlarından yeni çıkmıştı. Ordusu zayıf, donanması yetersizdi. Bunun için bir yandan askeri alanda güçlenmeye çalışırken diğer yandan da siyasi yalnızlıktan kurtulmak için girişimlerde bulunmaya başladı.

✓ Osmanlı Devleti, Almanya'ya güvenemediği için **İtilaf Devletlerine yakınlaşmaya çalışmış ancak bu devletler Osmanlı Devleti'ni yanlarına almak istememişlerdir.**

✓ **Bunun üzerine Osmanlı Devleti;**

- Almanya ve Bulgaristan'la dostluk anlaşmaları imzaladı. Tarafsızlığını ilan etti. Kapitülasyonları tek taraflı olarak kaldırdı.
- Osmanlı Devleti'nin tarafsızlığı başta Rusya olmak üzere İtilaf Devletleri tarafından desteklendi.

✓ **Buna karşılık Osmanlı Devleti;**

- Kapitülasyonların kaldırılması
- Ege adalarının geri verilmesi
- Mısır sorununun çözülmesi, gibi isteklerini İtilaf Devletlerine ilettiler. Bu isteklerin İngiltere tarafından reddedilmesi, Osmanlı Devleti'nin Almanya'ya yaklaşmasına neden oldu.

Almanya'nın Osmanlı Devleti'ni kendi yanına çekmek istemesinin nedenleri

- ✓ Savaşı geniş bir alana yayarak yükünü hafifletmek
- ✓ Osmanlı Devleti'nin jeopolitik konumundan yararlanmak
- ✓ Osmanlı halifesinin dini ve siyasi gücünden yararlanmak
- ✓ Geçiş yollarını kontrol altında tutarak İtilaf Devletlerinin Rusya'ya ulaşmasını önlemek

Osmanlı Devleti'nin Almanya'nın yanında savaşa girme nedenleri

- ✓ Son zamanlarda kaybettiği toprakları geri almak,
- ✓ Siyasi yalnızlıktan kurtulmak,
- ✓ Almanya'nın savaşı kazanacağına inanılması
- ✓ Osmanlı devlet adamlarının (İttihat ve Terakki Partisi) Alman hayranlığı
- ✓ İngiltere, Fransa ve Rusya'nın düşmanca politikaları
- ✓ Coğrafi konumu itibarıyla savaşa dışında kalmanın zorluğu
- ✓ Kapitülasyonlardan kurtulmak

OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞA GİRMESİ

Akdeniz'de İngilizlerin önünden kaçan iki Alman (**Goben** ve **Breslav**) gemisi Çanakkale Boğazını geçerek Osmanlılara sığındı. Osmanlı Devleti bu iki gemiyi satın aldığı açıklarak bu gemilere **Yavuz** ve **Midilli** adını verdi. Karadeniz'e geçen bu gemilerin Rus limanlarını topa tutması ile Osmanlı Devleti'ni fiilen savaşa girmiş oldu. (**Kasım 1914**)

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girmesiyle;

- 1-Savaş geniş bir alana yayılmış,
- 2-Savaşın süresi uzamış,
- 3-Yeni cephe açılmış, mevcut cephe genişlemiş,
- 4-Almanya büyük ölçüde rahatlamış,
- 5-İtilaf Devletlerinin işi zorlaşmıştır.

OSMANLI DEVLETİNİN SAVAŞTIĞI CEPHELER

Kendi Sınırlarımızda: Kafkas, Çanakkale, Kanal(Süveyş), Irak-İran, Filistin-Suriye, Hicaz-Yemen

Sınırlarımız dışında: Makedonya, Romanya, Galiçya
Bu cephelerde müttefiklerimize (İttifak Devletlerine) yardım ettik.

Taarruz(Saldırı) Cepheleeri: Kafkas, Kanal (K ile başlar)
Savunma Cepheleeri: Çanakkale, Suriye-Filistin, Irak-İran, Hicaz-Yemen
Yardım Gönderdiğimiz Cepheleer: Makedonya, Romanya, Galiçya (Sonu ya ile biter)

KAFKAS CEPHESİ

Osmanlı Devleti'nin ilk taarruz cephesidir.

Açılma Nedenleri:

1- İttihatçıların Anadolu'daki Türklerle Orta Asya'daki Türkleri birleştirmek istemeleri
2- Almanların Bakü petrolerini ele geçirmek istemesi
Osmanlı orduları bu cephede Ruslara karşı savaştılar.

- Enver Paşa'nın gerekli hazırlıkları yapmayıp tedbirleri almaması, aşırı soğuk ve hastalık nedeniyle Türk ordusu iklime mağlup olmuştur.(**Sarıkamış Faciası**-90 bin şehit)
- Doğu Anadolu (Erzurum, Muş, Bitlis, Trabzon, Erzincan ve Van) Rus işgaline uğradı.

- Çanakkale başarısından sonra Diyarbakır'a gönderilen **Mustafa Kemal**, burada gerekli tedbirleri alarak **Muş ve Bitlis'i** Rus işgalinden kurtardı.

- Rusya'da çıkan **Bolşevik İhtilali** Rusya'nın savaştan çekilmesine neden oldu.
- **Rusya ile Osmanlı Devleti** arasında imzalanan 3 Mart 1918 **Brest Litovsk Antlaşması** ile bu cephe kapanmıştır.

ÇANAKKALE CEPHESİ

1-İstanbul ve Boğazları ele geçirip Osmanlı Devleti'ni saf dışı bırakmak
2-Rus ordusuna gerekli askeri yardımı ve malzemeyi ulaştırmak.
3-Balkan Devletleri'ni savaşa çekmek
4-Savaşı kısa zamanda sonuçlandırmak
isteyen İtilaf Devletleri tarafından açıldı.
✓ **18 Mart 1915** günü başlayan asıl hücumları sonuçsuz kaldı. İtilaf Devletleri donanması bozguna uğradı. Boğazı geçemeyeceğini anlayan İtilaf Devletleri, Gelibolu'ya asker çıkardılar.

- ✓ Mustafa Kemal'in **19. Tümen Komutanı** olarak bulunduğu Türk ordusu; **Conkbayırı ve Anafartalar'da** zaferler kazanarak düşman ilerleyişini durdurdu.

- ✓ İngiliz ve Fransız güçleri 8-9 Ocak 1916'da Çanakkale'yi tamamen boşalttılar.

Sonuçları

- I. Dünya savaşının en kanlı cephesidir.
- **Savaşın uzamasına** neden olmuştur.
- Osmanlı Devletinin **galip geldiği tek cephe**dir.
- Rusya, yardım alamadığı için ekonomik kriz çıkmış ve Bolşevik İhtilali yaşanmış; Rusya I. Dünya savaşından çekilmiştir.
- **Mustafa Kemal**'in tanınmasına ve Milli Mücadele'nin lideri olmasına ortam hazırladı.
- Savaş sırasında **gizli antlaşmalar** ilk kez ortaya çıktı.
- Balkan devletlerinin tutumları değişmiş, **Bulgaristan** İttifak Devletlerinin yanında savaşa girmiştir. (Amacı; I. Balkan savaşı sonunda kazandığı toprakları tekrar alabilmektir.)

KANAL CEPHESİ

- Almanya'nın isteği üzerine açılan bir taarruz cephesidir.
- Amaç; **Mısır'ı İngilizlerden geri almak ve Süveyş Kanalı'nı ele geçirerek, İngiltere'nin Uzakdoğu (Hindistan) sömürgeleriyle olan bağlantısını kesmektir.**
- Bu cephede başlayan mücadeleler Temmuz 1916'de Osmanlı devleti aleyhine sonuçlandı.

SİNA-FİLİSTİN CEPHESİ

- ✓ Osmanlı Devleti'nin Kanal cephesinde başarılı olamaması üzerine üstünlük İngilizlere geçmiş, İngiltere Araplarla işbirliği yaparak Osmanlı ordusunu Şam'a kadar çekilmeye zorlamıştır.

SURİYE CEPHESİ

- Filistin Cephesinin devamıdır.
- **Mustafa Kemal** bu cephede **Yedinci Ordu Komutanı** olarak bulunuyordu.
- Mustafa Kemal, Halep'in kuzeyinde bir savunma hattı kurarak İngiliz ve Arapların saldırılarını önledi.

IRAK CEPHESİ

- ✓ Bu cephe İngilizler tarafından açıldı.
- ✓ Amaç, **Irak petrolerini ele geçirmek ve Kuzey yönünde ilerleyerek Kafkaslardaki Rus kuvvetleriyle birleşmekti.** Böylece Türk kuvvetlerinin İran'a girerek Hindistan'ı tehdit etmesini önlemiş olacaktı.
- ✓ İngiltere ayrıca Abadan petrolerini korumak istiyordu. Kasım 1915'te Türk kuvvetleri **Kut-ül Amare**'de İngilizleri yendiler.
- ✓ Ancak sonuçta Türk ordusu başarısız oldu ve İngilizler Bağdat'ı işgal ettiler.

HİCAZ-YEMEN CEPHESİ

- ✓ Türk birlikleri bu cephede hem **İngilizlerle** hem de ayaklanan **Araplarla** savaşmak zorunda kalmıştır.
- ✓ Bu cephedeki savaşlar İslam dünyasında **ümmetçilik** düşüncesinin sona erdiğini göstermiş, bunun yerine milliyetçiliğin güçlendiğini ortaya koymuştur.

SAVAŞIN SONA ERMESİ

- 1917 yılında Rusya'nın savaştan çekilmesi üzerine İttifak Devletleri İtilaf Devletlerine karşı üstünlük kurmuşlardı.
- Ancak bu durum uzun sürmedi. **Almanya'nın ABD ticaret gemilerini batırması üzerine Amerika Birleşik Devletleri İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girdi.**
- Amerikan birlikleri o zamana kadar hiç savaşa katılmamıştı. Almanya güçlü, dinamik olan Amerikan orduları karşısında tutunamadı. İngiliz, Fransız ve ABD birliklerinden oluşan güçlü müttefik kuvvetleri Batı Cephesinde Almanya'yı çökerttiler.
- Diğer cephelerde de Almanya'nın başarısızlıkları artmaya başlamıştı. Böylece savaşın sonunda İttifak Devletleri savaşı kaybettiklerini belirterek (yenilerek) yenen devletlerle ateşkes anlaşmasını imzaladılar.
- **Bulgaristan** savaştan çekildi. (**İttifak devletleri bloğundan çekilen ilk devlettir.**)
- Müttefiklerinin yenilgiyi kabul etmesi üzerine **Osmanlı Devleti**, Mondros Ateşkes Antlaşması'nı (30 Ekim 1918) imzalayarak savaştan çekildi.
- Ardından **Avusturya** ve son olarak da **Almanya** da savaştan çekildiler.

I.DÜNYA SAVAŞI SONUNDA YENİLEN DEVLETLERLE YAPILAN BARIŞ ANTLAŞMALARI

- ✓ **Versay Antlaşması** (Haziran 1919): İtilaf devletleri ile Almanya arasında imzalanmış, Almanya'ya askeri ve ekonomik kısıtlamalar getirilmiş, Almanya, Avrupa'daki topraklarının bir kısmıyla bütün sömürgelerini kaybetmiş, Alsace-Loren bölgesi Fransa'ya bırakılmıştır. Bu durum Almanya'da rejim değişmesine, silahlanmanın başlamasına ve II. Dünya savaşı zemin hazırlamıştır.
- ✓ **Saint Germain Antlaşması** (Eylül 1919): İtilaf devletleri ile **Avusturya** arasında imzalandı. Bu antlaşma ile Avusturya-Macaristan imparatorluğu parçalanmış Avusturya bir cumhuriyet haline getirilmiştir.
- ✓ **Triyanon Antlaşması** (Haziran 1920): İtilaf devletleri ile **Macaristan** arasında imzalanmıştır.
- ✓ **Nöyyi Antlaşması** (Kasım 1919): **Bulgaristan**'ın Ege Denizi ile olan bağlantısı kesildi. Balkan Savaşları sırasında elde ettiği toprakları kaybetti.
- ✓ **Sevr Antlaşması** (10 Ağustos 1920): İtilaf devletleri Osmanlı devleti arasında imzalanmıştır.

I.DÜNYA SAVAŞININ SONUÇLARI

- 1- Milyonlarca insan öldü. Birçok şehirler yakılıp yıkıldı.
- 2-**İmparatorluklar yıkılarak** yerine **yeni devletler** kuruldu. (Polonya, Çekoslovakya, Yugoslavya, Macaristan, Türkiye)
- 3-Yenilen devletlerde **rejim değişiklikleri** (yönetim değişiklikleri) ortaya çıktı. (Cumhuriyet, Komünizm, Faşizm, Nazizm.)
- 4-Avrupa'nın siyasi haritası değişti.
- 5-Dünya barışını sağlamak ve anlaşmazlıkları çözmek için **Cemiyet-i Akvam** (Milletler Cemiyeti) kuruldu.
- 6-Sorunların çözümü sağlanamadığı için **II. Dünya Savaşının çıkmasına neden oldu.**
- 7-Sömürgecilik, **Mandacılık** haline dönüştü.

WILSON İLKELERİ (8 Ocak 1918)

Amerika Başkanı Wudrov Wilson, savaş henüz sona ermeden, barış ilkelerini açıklamıştır. Bu ilkeler;

1. Savaş sonunda **yenen devletler yenilen devletlerden toprak almayacak**
2. Barış antlaşmaları açık olacak, **gizli antlaşmalar yapılmayacak.**
3. Devletlerarası sorunları çözmek için **uluslararası bir cemiyet** kurulacak. (Milletler Cemiyeti)
4. Silahlanma yarışına son verilecek ve devletler birbirine garanti verecek.
- Osmanlı Devleti ile İlgili Maddeleri:**
5. Osmanlı topraklarında yaşayan azınlıkların çoğunlukta oldukları yerlerde bağımsız devlet kurmalarına imkân verilecektir.
6. Osmanlı Devleti'nde Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelere kesin egemenlik hakkı tanınmalıdır.
7. Boğazlar tüm devletlere açık olacak.

- ❖ Bu ilkeler başarıya ulaşmamıştır. Çünkü İtilaf Devletleri bu ilkelerin kendi çıkarlarına ters düştüğünü anlamışlardı. Bir yandan ABD'ye ters düşmemeye çalışırken bir yandan da gizli antlaşmaları uygulamaya çalıştılar. İşgallerini gizleyebilmek için **manda ve himaye sistemini** ortaya attılar.

GELDİKLERİ GİBİ GİDERLER

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI (30 Ekim 1918)

Bulgaristan'ın savaştan çekilmesiyle İttifak Devletleri arasındaki irtibat kesilmişti. Bu durumda savaşa devam etmeye imkân yoktu. Zaten müttefikler de yenilmişti. İşte bu ortamda Osmanlı Devleti adına **Bahriye Nazırı Rauf (Orbay) Bey** başkanlığında bir heyet ile İtilaf Devletleri adına **İngiliz Amiralî Calthorpe** arasında **Limni Adası'nın Mondros Limanında** Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandı.

Antlaşmaya göre;

- 1- Çanakkale ve İstanbul Boğazı İtilaf Devletlerinin denetimine geçecek.
- 2- Osmanlı ordusu terhis edilecek, donanmasına ve silahlarına el konacak.

- ❖ **Bu madde ile Osmanlı Devleti savunmasız bırakılmak istenmiştir.**

- 3- Toros tünelleri İtilaf Devletlerinin denetimine verilecek.
- 4- Bütün haberleşme ve ulaşım araç ve gereçleri İtilaf Devletlerine bırakılacak.

- ❖ **İletişim ve haberleşme kontrol altına alınarak, milli direniş çabaları engellenmeye çalışılmıştır.**

- 5- İtilaf Devletleri bütün Osmanlı liman ve tersaneleri ile demiryollarından yararlanacak.

- 6- Doğuda yani **Vilayet-i Sitte**'de (altı ilde) (**Sivas, Erzurum, Van, Bitlis, Elazığ, Diyarbakır**) karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri buraları işgal edecek (**24.Madde**)

- ❖ **Bu madde ile doğuda bir Ermeni devletinin kurulması amaçlanmıştır.**

7-İtilaf Devletleri kendi güvenliklerini tehdit eden bir durum ortaya çıkarsa herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecekler. (7. Madde)

❖ **Bu madde ile Anadolu işgallere açık hale getirilmiştir.**

- ✓ Osmanlı Devleti bu antlaşma ile fiilen sona ermiştir.
- ❖ Mondros'tan hemen sonra İtilaf Devletleri işgallere başladı. **İngiltere Musul'u işgal ederek ilk işgali gerçekleştirdi.**
- ❖ Bu işgallere karşı Türk halkının ilk tepkisi **bölgesel direniş cemiyetleri** etrafında toplanmak olmuştur.
- ❖ İşgallerin resmen başlaması Kurtuluş savaşının başlamasına neden oldu.

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI'NIN UYGULANMASI

İtilaf Devletleri, barış antlaşmasının imzalanmasını beklemeden, Mondros Ateşkes Antlaşması'na dayanarak Osmanlı topraklarını işgal etmeye başladılar.

İLK İŞGAL EDİLEN YERLER

İngilizler: Musul, Urfa, Antep, Maraş, Batum, Samsun, Merzifon
Fransızlar: Dörtöl, Adana, Mersin, Urfa, Antep, Maraş
İtalyanlar: Antalya, Fethiye, Bodrum, Konya
Yunanlılar: İzmir, Aydın, Edirne

❖ **İngilizler işgal ettiği Urfa, Antep ve Maraş'ı daha sonra Fransa'ya bıraktı.**

❖ **13 Kasım 1918'de** İtilaf Devletlerinin donanması İstanbul'a geldi.

Suriye cephesindeki görevinden İstanbul'a dönen **Mustafa Kemal**, yanında bulunan yaverine (İtilaf Devletleri donanmasını kastederek) **"Geldikleri gibi giderler"** demiştir.

PARİS BARIŞ KONFERANSI (18 Ocak 1919)

- ❖ İtilaf Devletleri, Birinci Dünya Savaşında yenilen devletlerle yapılacak anlaşmaları görüşmek üzere toplandılar. Asıl amaçları ise yenilen devletleri (**özellikle Osmanlı Devletini**) aralarında paylaşmaktı.
- ❖ Bu konferansta, Doğu Akdeniz'de güçlü bir İtalya istemeyen İngiltere, savaş sırasında İtalya'ya vereceğini vadettiği Batı Anadolu'yu Yunanistan'a vermiştir (**güçlü İtalya yerine zayıf Yunanistan**). Böylece İtilaf Devletleri arasında ilk anlaşmazlıklar başlamıştır.
- ❖ Konferansta; **Milletler Cemiyeti**'nin kurulması kararlaştırılmıştır.
- ❖ **Manda ve himaye fikri** ilk kez ortaya atılmıştır.
- ❖ Manda ve himaye düşüncesi, Wilson İlkelerindeki sömürgecilğe karşı maddelere alternatif olarak ortaya atılmıştır. (**Sömürgeciliğin başka bir adı**)

Manda: 1. Dünya Savaşı'ndan sonra, az gelişmiş ülkeleri, kendi kendilerini yönetecek bir düzeye erdirtip, bağımsızlığa kavuşturuncaya kadar Milletler Cemiyeti adına yönetmek için bazı büyük devletlere verilen yetkidir.

İZMİR'İN İŞGALI (15 Mayıs 1919)

- İzmir ve çevresi 1.Dünya Savaşı sırasında İtalya'ya verilmişti. Fakat İngiltere Paris Barış Konferansı'nda sahte belgelere dayanarak; **"Batı Anadolu nüfusunun çoğunluğunun Yunanlı olduğunu ve Türklerin Yunanlıları öldürdüğünü"** ileri sürerek Batı Anadolu'nun Yunanistan'a verilmesini sağladı.
- 15 Mayıs 1919'da **Megola İdea'yı** (Büyük Ülkü / Amaç) gerçekleştirmek isteyen Yunanistan İzmir'i işgal etti. İzmir'in işgaline ilk tepkiyi **Hasan Tahsin** (Hukuk-u Beşer Gazetesi) gösterdi ve **ilk kurşunu** attı.

❖ **İzmir'in işgali, Kurtuluş Savaşı'nın başlamasına ve Kuva-yı Milliye'nin kurulmasına sebep olmuş ve Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışını hızlandırmıştır.**

AMİRAL BRİSTOL RAPORU (13 EKİM 1919)

- Yunanlıların işgal gerekçelerinin doğruluğunu araştırmak üzere **Amerikalı Amiral Bristol** bölgede bir inceleme yaptı. Amiral Bristol Raporunda, İzmir'de Türklerin çoğunlukta olduğunu, katliamları Yunanlıların yaptığı belirtilmiştir.
- Böylece **Batı Anadolu'daki işgallerin haksızlığı ilk kez uluslararası bir raporda belirtilmiş ve Türklerin haklı davası ilk kez uluslararası alanda duyurulmuştur.**

KUVA-YI MİLLİYE HAREKETİ

- Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra vatanın işgal edilmeye başlaması ve Osmanlı Devleti'nin sessiz kalması üzerine, işgal bölgesinde bulunan vatansever Türk halkının düşmana karşı kendini ve vatanını korumak için oluşturduğu direniş kuvvetleridir.
- Türk Milleti'nin milli mücadele döneminde kendiliğinden silahlanarak kurduğu bu kuvvetlere **Kuva-yı Milliye** denir.

▪ **İşgallere karşı ilk direniş, 19 Aralık 1918'de Dörtöl'da Fransızlara** karşı oldu.

▪ **İlk Kuva-yı Milliye Hareketi** ise Batı Anadolu'da İzmir'in işgalinden sonra Yunanlılara karşı başlatılmıştır.

Kuva-yı Milliye'nin Özellikleri:

- 1-Tamamen halk tarafından oluşturulan gönüllü birliklerdir.
- 2-Aralarında birlik yoktur.
- 3-Bölgesel amaçlı kurulmuşlardır.
- 4-Düşmanı durduramamış, ancak yavaşlatarak, düzenli ordunun kurulmasına zaman kazandırmışlardır.
- 5-Düzenli ve disiplinli bir ordu durumunda değillerdir.
- 6-Bütün ihtiyaçlarını halktan karşılamışlardır.
- 7-Bazen keyfi uygulamaları da olmuştur.

CEMİYETLER

1- ZARARLI CEMİYETLER

A- Azınlıklar tarafından kurulan zararlı cemiyetler

B- Milli varlığa düşman zararlı cemiyetler

2- YARARLI CEMİYETLER

ZARARLI CEMİYETLER

A- AZINLIKLAR TARAFINDAN KURULAN CEMİYETLER

1. Mavri Mira Cemiyeti:

İstanbul Fener-Rum Patriği tarafından kurulmuş, büyük Yunanistan Krallığını kurmayı amaçlamıştır.

2. Pontus - Rum Cemiyeti:

Trabzon merkez olmak üzere Samsun'dan Batum'a kadar uzanan alanda (**Doğu Karadeniz'de**) bir Pontus-Rum Devleti kurmayı amaçlamıştır.

3. Etnik-i Eteryay Cemiyeti:

1814'te kurulan bu cemiyetin amacı Yunan ideallerini (Megalo İdea) gerçekleştirmek (1829'da Yunanistan'ın bağımsız olmasında etkili oldu.)

4. Taşnak ve Hınçak Cemiyetleri:

Ermeniler tarafından kurulan bu cemiyetlerin amacı Doğu Anadolu'dan Adana'ya kadar uzanan bölgede bir Ermeni devleti kurmaktır. Fransızlar tarafından desteklenmiştir.

5- Kardos Cemiyeti:

Rumlar tarafından kurulan bu cemiyetin görünüşteki amacı Rum göçmenlerine yardımcı olmaktır.

6. Makabi ve Alyans-İsrailit Cemiyetleri: Yahudiler tarafından Filistin'de bir Yahudi devleti kurmak amacıyla kurulmuştur.

Diğerleri; Yunan Kızılhaç Cemiyeti (Rum), Rum Ermeni Birlik Komitesi, Zaven Efendi Derneği.

B- MİLLİ VARLIĞA ZARARLI CEMİYETLER

Müslümanlar tarafından kurulan zararlı cemiyetlerdir. Kuruluş amaçları olumlu olmasına rağmen izledikleri metotlardan dolayı milli bağımsızlığa ters düşmüşlerdir.

1. Hürriyet ve İtilaf Fırkası:

İttihat ve Terakki düşmanlığı ile ortaya atılmış, iç isyanlarda kışkırtıcı rol oynamış, müdafa-i hukuk hareketlerini hedef almıştır.

2. Sulh ve Selamet-i Osmaniye Fırkası:

Sadrazam Damat Ferit tarafından desteklenen bu cemiyet, vatanın kurtuluşunun ancak padişah ve halifenin buyruklarına bağlı kalmakla gerçekleşebileceğini savunmuştur.

3. Teali - İslam Cemiyeti:

İstanbul'da kurulmuştur. Temel dayanağı hilafettir. Kurtuluşun İslam'da olduğu savunmuştur.

4. Kürt Teali Cemiyeti:

Wilson prensiplerinden güç alınarak İstanbul'da kurulmuştur. Doğu Anadolu'da bağımsız bir Kürdistan devleti kurmayı hedeflemiştir.

5. Wilson Prensipleri Cemiyeti:

Bazı aydınlar tarafından desteklenen bu cemiyet, Osmanlı Devleti'nin ABD'nin manda ve himayesine girmesi gerektiğini savunmuştur.

6. İngiliz Muhipleri Cemiyeti:

İstanbul hükümetince desteklenen bu cemiyet, Osmanlı Devleti'nin varlığını koruyabilmesi için İngilizlerin himayesine sığınmak gerektiğini savunmuştur.

YARARLI CEMİYETLER

1- Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

Kurulan ilk yararlı cemiyettir. Doğu Trakya'nın Yunanlılar tarafından işgal edilmesini önlemek amacıyla kurulmuştur. Osmanlı Devleti'nin dağılması durumunda bağımsız bir devlet kurma kararı da alınmıştır.

2- İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti (Redd-i İlhak):

Mondros'tan hemen sonra İzmir'de kuruldu. Amacı İzmir ve çevresini Yunanistan'a katılmasını önlemektir. Ancak İzmir'in Yunanlılar tarafından işgalinin kesinleşmesi üzerine Redd-i İlhak Cemiyeti olarak çalışmalarına devam edildi.

3- Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

Merkezi İstanbul'dur. Amacı Doğu Anadolu'yu işgallerden koruyarak Ermeni devletinin kurulmasını önlemektir. Erzurum kongresini bu cemiyet düzenlemiştir.

4- Kilikyalılar Cemiyeti:

İstanbul'da kurulmuştur. Amaç; Adana ve çevresini Fransız ve Ermeni işgalinden kurtarmaktır.

5- Trabzon Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

Bu cemiyet, Trabzon ve çevresine yönelik Rum ve Ermeni iddialarına karşı, Türk ve Müslüman halkın haklarını korumak amacıyla faaliyet göstermiştir.

6- Milli Kongre Cemiyeti:

İstanbul'da kuruldu. Cemiyetin amacı, Türklere karşı yapılan haksız ve yersiz propagandalara karşı çıkmak, basın ve yayın yolu ile Türk Milletinin haklı sesini dünyaya duyurmaktır.

❖ **Kuva-yi Milliye tabirini kullanan ilk kuruluş Milli Kongre Cemiyetidir.**

7- Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti:

Sivas'ta kurulmuş, vatanın bütünlüğünü korumak için mitingler düzenlemiştir.

Yararlı Cemiyetlerin Özellikleri

1-Bölgesel cemiyetlerdir.

2-Öncelikli amaçları ülkeyi korumak değil, kuruldukları bölgeyi korumaktır.

3- Genellikle basın-yayın yolu ile çalışmalarını sürdürmüşlerdir.

4-Kuruluşlarında milliyetçilik düşüncesi etkilidir.

5-Milli direniş bilincini uyandırdılar.

6-İstanbul'a bağlı veya karşı değillerdir.

7- **Sivas Kongresi**'nde **Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti** adı altında birleştirilmişlerdir.

İŞGALLER KARŞISINDA DURUM

İSTANBUL'UN (OSM.HÜKÜMETİ) TUTUMU: Padişaha göre İtilaf Devletleri çok güçlü idi. Bunlara karşı koymak mümkün değildi. O nedenle istenilenleri yapmak gerektiğine inanıyordu. (İşgallerle boyun eğme)

AYDINLARIN DÜŞÜNCESİ: Aydınların bir kısmı **Amerikan ve İngiliz mandasını savunurken** bir kısmı da **bölgesel direniş hareketlerini** benimsiyordu.

M. KEMAL'İN DÜŞÜNCESİ: Mustafa Kemal, Anadolu'ya geçip, halkı örgütleyip Kurtuluş Savaşı'nı başlatmak istiyordu. **Tam bağımsız bir devlet** ancak böyle kurulabilirdi.

KURTULUŞ SAVAŞI (19 MAYIS 1919-11 EKİM 1922)

- ✓ Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığında Mustafa Kemal, Suriye cephesinde **Yedinci Ordu Komutanı** olarak görev yapıyordu. Ateşkes imzalandıktan bir gün sonra Mustafa Kemal **Yıldırım Orduları Grup Komutanlığına** getirildi.
- ✓ Ancak birkaç gün sonra bu ordu dağıtıldı. Mustafa Kemal ateşkes gereği **13 Kasım 1918'de İstanbul'a geldi**. Aynı gün İtilaf donanması da İstanbul'a gelmişti. Mustafa Kemal işgal donanması için "**Geldikleri gibi giderler**" dedi.
- ✓ Mustafa Kemal, İstanbul'da kaldığı süre içinde önde gelen komutanlar ve siyasilere ile vatanın kurtarılmasına yönelik fikir çalışmalarında bulundu.

VE MİLLİ MÜCADELE BAŞLIYOR MUSTAFA KEMAL'İN SAMSUN'A ÇIKIŞI (19 Mayıs 1919)

- Mustafa Kemal, 16 Mayıs 1919 günü padişahın çıkardığı bir fermanla **9. Ordu Müfettişi** olarak Samsun'a hareket etti. **Görevi;**
 - 1-Doğu Karadeniz'de asayişi ve güvenliği sağlamak,
 - 2-Mondros Ateşkes Antlaşmasının hükümlerinin uygulanmasını sağlamak,
 - 3-Halkın elinde bulunan silah ve cephanelerin toplanması,
 - 4-Halka silah satan kişileri ve kurumları belirlemek, bu faaliyetleri yasaklamak ve bu kuruluşları ortadan kaldırmaktır.

- ❖ **19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkan Mustafa Kemal** görevi gereği burada bir durum değerlendirmesi yaptıktan sonra bir rapor hazırlayarak telgrafla İstanbul'a iletti. Bu raporda;
 - ❖ **Bölgedeki karışıklıkların sebebi Rumlar olduğunu, eğer Rumlar siyasi emellerinden vazgeçerlerse bölgede huzur ve asayiş kendiliğinden sağlanacağını, Türklüğün yabancı mandası ve kontrolüne tahammülü olmadığını** bildirdi.

Mustafa Kemal, daha sonra Havza'ya geçerek burada 28 Mayıs 1919'da bir bildiri yayınlamıştır.

HAVZA GENELGESİ (28 MAYIS 1919)

- Mustafa Kemal, Havza'da İzmir'in işgalini Anadolu'ya duyurmak ve milli bilincin uyanmasını sağlamak amacıyla tüm askeri ve sivil yetkililere bir genelge gönderdi. Bu genelgede;
 - ✓ Mitingler yapılarak işgallerin protesto edilmesi,
 - ✓ **İtilaf devletlerinin temsilcilerine ve İstanbul hükümetine uyarı protesto telgrafları çekilmesi** istenmiştir.

- ❖ Havza Genelgesi'nden sonra yurdun değişik yerlerinde **mitingler düzenlenerek milli bilincin uyandırılması sağlanmış**, Türk halkı Milli mücadele fikri etrafında birleştirilmeye başlanmıştır.

- ✓ Bunun üzerine Mustafa Kemal Paşa 8 Haziran 1919'da İstanbul Hükümeti tarafından **geri çağrılmış ancak Mustafa Kemal bu emre uymamış** ve Havza'dan Amasya'ya geçmiştir.

AMASYA GENELGESİ (22 HAZİRAN 1919)

- Amasya'da Milli Mücadele çalışmalarını sürdüren **Mustafa Kemal, Rauf Bey (Orbay), Refet Bey (Bele) ve Ali Fuat Paşa (Cebesoy)** ile birlikte bir bildiri hazırladı. Hazırlanan bu bildiri **15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir'in** de onayı alındıktan sonra 22 Haziran 1919'da yayımlandı. Genelgede;

- 1- Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.**
- 2- İstanbul hükümeti üzerine düşen görevi yerine getirememektedir. Bu da milleti yok saymaktadır.
- 3- Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.**
- 4- Her türlü etki ve denetimden uzak **milli bir kurul** oluşturulmalıdır.
- 5- Anadolu'nun her bakımdan en güvenilir yeri olan **Sivas'ta bir kongre** toplanacaktır.
- 6- Ayrıca **doğu illeri için Erzurum'da** toplanacak olan kongre delegeleri Sivas'a gelecektir.
- 7- Alınan kararlar milli bir sır olarak saklanacaktır.

- ❖ Amasya genelgesi ile **milli mücadelenin gerekçesi, amacı ve yöntemi** ilk kez belirtilmiştir.

Gerekçe: Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığının tehlikeye girmesi (1. ve 2. madde)

Amaç: Milletin bağımsızlığını sağlamaktır. (3. madde)

Yöntem: Milli mücadeleyi halk yapacaktır. (3. madde) Nasıl organize edileceği (4. ve 5. madde)

- ❖ Amasya Genelgesi'nde **millî iradesine dayanarak yeni bir devlet kurmaya** doğru gidildiği ortaya konmuştur. Yeni bir devletin kurulması fikri ilk kez ortaya atıldı. (3. madde)
- ❖ Genelgenin, milli bir kurulun kurulmasını zorunlu görmesi, başta **İtilaf devletleri olmak üzere İstanbul hükümetine karşı da bir ihtilal bildirisidir.**

- ❖ Genelgeden sonra Mustafa Kemal **"Artık İstanbul Anadolu'ya hâkim değil bağılı olmak zorundadır"** demiştir.

GENELGE SONRASI GELİŞMELER

- ❖ Genelgeden sonra özellikle **İngilizlerin İstanbul hükümetine baskılarını artırmaları neticesinde Mustafa Kemal İstanbul'a geri çağrıldı**. Gerekçe olarak yetkilerini aştığı belirtilmektedir.

- ❖ Mustafa Kemal'in bu çağrıya uymaması üzerine yetkileri elinden alınarak **Dokuzuncu Ordu Müfettişliği görevine son verildi**.
- ❖ Bunun üzerine **Mustafa Kemal 7-8 Temmuz gecesi askerlik görevinden de istifa etti**.

- ❖ Mustafa Kemal, bu tarihten sonra mücadelesine **sivil** olarak devam etti.

- ❖ Bu durum, Mustafa Kemal'in **vatansızlığını, kararlılığını ve mücadeleciliğini** gösterir.

ERZURUM KONGRESİ (23 Temmuz - 7 Ağustos 1919)

- 15. Kolordu Komutanı olan Kazım Karabekir, İstanbul Hükümetinin emrine rağmen Mustafa Kemal'i tutuklamayarak onun hizmetinde olduğunu bildirdi.

- **Kongrenin toplanma amacı;** Ermeni ve Rumlara karşı nasıl bir strateji izleneceğini belirlemek ve **Mondros Ateşkes Antlaşmasınının 24. maddesine göre Doğu Anadolu'nun Ermenilere verilmesini önlemektir.**

- **Kongreyi;** Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk ve Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti düzenlemiştir. Elazığ, Diyarbakır ve Mardin valileri temsilcilerini kongreye göndermediler.

Kongrede Alınan Kararlar:

1. **Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünmez.**
2. İşgalcilere karşı İstanbul hükümetinin kayıtsız kalması durumunda derhal **geçici bir hükümet** kurulacaktır. Bu hükümeti milli bir meclis seçecektir. Milli Meclis toplanana kadar görev yapacak bir **temsil heyeti** oluşturulacaktır.
3. **Manda ve himaye kabul edilemez.**
4. Kuva-yı milliyeyi amil, **milli iradeyi hakim kılmak** esastır.
5. **Azınlıklara** siyasi egemenliğimizi sınırlayıcı ve toplumsal dengeyi bozucu **ayrıcalıklar verilemez.**
6. Ulusal irade, padişahı ve halifeyi de kurtaracaktır.
7. **Meclis derhal toplanmalı,** hükümet çalışmaları meclis denetimine girmelidir.

- ❖ **Manda ve himaye ilk kez reddedilerek ulusal egemenliğin koşulsuz olarak gerçekleştirilmesine** karar verilmiştir.(Tam bağımsızlık)
- ❖ **Toplanış amacı ve yapısı bakımından bölgesel, aldığı kararlar ulusaldır/millidir.**
- ❖ **Temsil heyeti ilk kez burada oluşturulmuş,** başkanlığına Mustafa Kemal seçilmiştir.

- ❖ Yeni bir devletin kurulmakta olduğu açıklanmış, **yeni Türk devletinin temelleri atılmıştır.**
- ❖ Erzurum kongresi **Mustafa Kemal'in sivil olarak yaptığı ilk çalışmadır.**
- ❖ Kongre çalışmaları devam ederken İstanbul Hükümeti 30 Temmuz 1919'da Mustafa Kemal ve Rauf Bey hakkında tutuklama kararı çıkardı.

GENERAL HARBOURD RAPORU

Doğu Anadolu'da Ermenilerin çoğunlukta olmadığını, Türklerin Ermenileri katletmediğini ve Anadolu'nun Amerika'nın ihtiyaçlarını karşılayacak zenginlikte olmadığını belgeleyen bir rapordur.

BALIKESİR KONGRESİ (26-31 TEMMUZ 1919)

- ✓ **Batı cephesindeki Kuva-yı Milliye birliklerini örgütlemek, sevk ve iradesini sağlamak, ihtiyaçlarını karşılamak** amacıyla toplanmıştır.
- ✓ İşgal devletlerinin temsilcilerine telgraflar çekildi.

- ✓ Bu kongre asker toplamanın yanında, padişaha olan bağlılığını da bildirmiştir. Bu kongrenin tek başına hareket etme gibi bir özelliği de vardır.
- ✓ Kongreyle birlikte Ege'deki güçler bir ölçüde örgütlenmiştir.

ALAŞEHİR KONGRESİ (16-25 AĞUSTOS 1919)

- Bu kongrede Erzurum ve Balıkesir Kongresi'nin kararları görüşülmüş, **Balıkesir kongresi kararlarını pekiştirmek, teşkilatlanmayı genişletip güçlendirmek amacıyla** toplanmıştır.
- Yunanlılara karşı direnileceği, silahlanma ve askere alma çalışması yapılacağı kararlaştırılmıştır.

SİVAS KONGRESİ (4-11 EYLÜL 1919)

- **Kongrenin toplanmasını engellemek amacıyla** Fransızlar ve Osmanlı yönetimi bazı önlemler almışlardı. **Elazığ valisi Ali Galip** kongreyi basmakla görevlendirilmişti. Ancak başarılı olamadılar.
- Kongre'de,
- ❖ **Erzurum Kongresinde alınan kararlar aynen kabul edilmiştir.**
- ❖ Erzurum Kongresinden farklı olarak **tüm ülkeden delegeler katılmıştır. Bundan dolayı milli bir kongre niteliği vardır.**

Kongrede alınan başlıca kararlar:

1. Milli sınırlar ve Misak-ı Milli'nin esasları tespit edilmiştir.

2. **Manda ve himaye kesin olarak reddedilmiştir.**

3. Tüm milli/ ulusal cemiyetler **Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti** adı altında birleştirilmiştir.

4. **Temsil heyetinin yetkileri genişletilmiş, üye sayısı artırılmış ve tüm vatani temsil eder hale getirilmiştir.**

5. Meclis-i Mebusan'ın toplanması için İstanbul'a baskı yapılacaktır.

6. Ali Fuat Paşa Batı cephesi Kuva-yı Milliye komutanlığına tayin edilmiştir. (9 Eylül 1919)

- ❖ Ali Fuat Paşa'nın Batı Anadolu Kuva-yı Milliye komutanlığına getirilmesi ile **Temsil Heyeti yürütme yetkisini ilk kez kullanmış oluyordu. Bu, Temsil Heyeti'nin bir hükümet gibi hareket ettiğini gösterir.**

7. Haftada iki kez yayınlanmak üzere **İrade-i Milliye Gazetesi** çıkarılacaktır. (Milli mücadelenin ilk yayın organıdır.)

Sonuçları:

- 1- Kongrenin toplanmasını önleyemeyen **Damat Ferit Paşa Hükümeti** daha fazla direnemeyerek **istifa etti.** Yerine **milli mücadele yanlısı Ali Rıza Paşa Hükümeti** kuruldu.
- 2- Temsil Heyetinin İstanbul Hükümeti üzerindeki ilk etkisi Damat Ferit Paşa hükümetinin istifasıdır.
- 3- Sivas Kongresi'nden etkilenen Sivaslı kadınlar; **Anadolu Kadınları Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**"ni kurdular.

EGEMENLİK MİLLETİNDİR AMASYA GÖRÜŞMELERİ (20-22 Ekim 1919)

- Sivas Kongresi'nden sonra Damat Ferit Paşa Hükümeti'nin isifa edip, yerine milli mücadeleyi destekleyen Ali Rıza Paşa Hükümeti'nin kurulması Temsil Heyeti ile İstanbul Hükümeti arasındaki ilişkilerin yumuşamasını sağladı. Bu yumuşama Amasya Görüşmelerine zemin hazırladı.
- Görüşme İstanbul Hükümetini temsilen **Bahriye Nazırı Salih Paşa** ile Milli mücadeleyi temsilen, **Temsil Heyeti Başkanı Mustafa Kemal** arasında gerçekleşti.
- ✓ **İstanbul hükümeti;** Amasya görüşmesi ile Anadolu'daki milli mücadele hareketini kendi kontrolüne almayı amaçlamıştır.
- ✓ **Temsil Kurulu ise;** Milli Mücadele hareketini İstanbul'a tanıtmayı, mümkün olursa desteğini almayı amaçlamıştır.

Mustafa Kemal, Milli Mücadele için Salih Paşa'dan;

- 1-Milli meclisin vereceği en son karara uyulması şartıyla vatan bütünlüğünün ve istiklalinin korunması
- 2-Müslüman olmayan gruplara, siyasi egemenlik ve sosyal dengemizi bozacak tarzda imtiyazlar verilmemesi
- 3-Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk cemiyetinin İstanbul Hükümetince tanınması
- 4-Milli meclisin İstanbul'da toplanması halinde baskı altında olacağını, bu nedenle meclisin rahat çalışamayacağını, bu yüzden meclisin başka bir yerde toplanmasını istemiştir.

- ❖ **İstanbul Hükümeti ilk kez Milli Mücadele'yi yani Temsil Kurulunu tanımış oluyordu.**
- ❖ İstanbul Hükümeti'nin Milli Mücadele'ye karşı olan olumsuz tutumu bir süre engellenmiştir.
- ❖ **Meclis-i Mebusan'ın toplanması sağlanmış, Misak-ı Milli Meclisin onayından geçmiştir.**

TEMSİL KURULU'NUN ANKARA'YA GELMESİ (27 ARALIK 1919)

- Mustafa Kemal, İstanbul'da toplanacak olan **Meclis-i Mebusan'ın çalışmalarını daha yakından takip edebilmek** amacıyla Temsil Heyeti üyeleri ile birlikte Ankara'ya geldi.
- Bu iş için Ankara'nın seçilmesinin nedenleri:

- 1-Milli Mücadele'de en önemli cephe olan **Batı Cephesi'ne yakın olması.**
- 2-Ulaşım ve haberleşme imkânlarının fazla olması.
- 3-Anadolu'nun ortasında **merkezi bir konumda** bulunması.
- 4-İç kesimlerde olması nedeniyle **güvenlikte olması.**

- Bu arada seçimler de yapılmış ve birçok yerde Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin adayları kazanmıştır. **Mustafa Kemal Erzurum Milletvekili** seçilmiştir.
- Mustafa Kemal, Ankara'da Milli mücadele taraftan mebuslara yaptığı görüşmelerde şu isteklerde bulundu.
 - 1-Kendisinin giyaben meclis başkanı seçilmesi
 - 2-Ali Rıza Paşa Hükümetine güvenoyu verilmesi
 - 3-**Misak-ı Milli kararlarının alınması**
 - 4-**Mecliste bir Müdafaa-i Hukuk Grubu'nun oluşturulması**

SON OSMANLI MEBUSAN MECLİSİNİN AÇILMASI (12 OCAK 1920)

- Mustafa Kemal, Meclisin İstanbul'un dışında bir şehirde toplanmasını istiyordu. Ancak, İstanbul Hükümeti'nin padişahsız meclis olmaz, düşüncesi ile hareket etmesi sonucunda Son Osmanlı Mebusan Meclisi İstanbul'da toplandı.
- Milli mücadeleçiler Müdafaa-i Hukuk grubu yerine "**Felah-ı Vatan**" grubunu kurdular.
- Mustafa Kemal'in **vatanın bütünlüğü** konusundaki isteklerinin bir kısmı gerçekleşti ve **Misak-ı Milli (milli yemin) kararları kabul edildi.**

MİSAK-I MİLLİ KARARLARI (28 Ocak 1920)

1. **Mondros Ateşkesi imzalandığı sırada işgal edilmemiş bölgeler kesin Türk yurtdur, parçalanamaz.**
2. **Kars, Ardahan ve Batum'da** (Elviye-yi Selase) gerekirse referanduma gidilecektir.
3. **Araplar** kendi geleceğini kendileri belirleyecektir. (Arapların çoğunlukla yaşadığı yerlerde referandum yapılacaktır.)
4. **Batı Trakya'nın** geleceği referandum ile belirlenecektir.
5. **İstanbul ve Marmara** denizinin güvenliği sağlandığı takdirde, **Boğazlar** trafiğe açılacaktır.
6. **Azınlıklara**, diğer ülkelerdeki Türk azınlığa tanınan haklar tanınacaktır.
7. **Siyasi, mali ve adli gelişmemizi engelleyen sınırlamalar kabul edilemez. (Kapitülasyonlar)**

- ❖ **Vatan sınırları (Misak-ı Milli sınırları) kesin olarak belirlendi.** Bu, Milli mücadelenin hedeflerinin de belirlendiği anlamına gelir.
- ❖ Son Osmanlı Meclis-i Mebusan'ın aldığı en önemli kararlardır.
- ❖ Bu kararlar meclis onayından geçtiği için resmîyet kazanmış kararlardır.
- ❖ **Erzurum ve Sivas Kongresi** kararlarının Meclis-i Mebusan tarafından onaylanması, **milletvekillerinin milli mücadeleyi benimsediklerini gösterir.**

İSTANBUL'UN RESMEN İŞGALİ (16 MART 1920)

- İtilaf Devletleri başlangıçta, İstanbul'da toplanacak olan Mebusan Meclisine karşı çıkmamıştı. Çünkü bu **meclisi kendi amaçları doğrultusunda kullanabileceklerini düşünüyorlardı.** Böylece, Anadolu hareketini sonuçsuz bırakmak istiyorlardı.
- Ancak son **Osmanlı Meclis-i Mebusanından tam bağımsızlık anlamına gelen Misak-ı Milli kararlarının çıkması üzerine** İtilaf Devletleri Meclis-i Mebusan'ı dağıttılar ve İstanbul'u resmen işgal ettiler. (16 Mart 1920)
- Mebusların bir kısmı Malta'ya sürgüne gönderilirken bir kısmı da Anadolu'ya kaçabildi.

- ❖ Misak-ı Milli kararlarının alınmasından sonra İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından işgal edilmesi, meclisin İstanbul'da açılmasını istemeyen Mustafa Kemal'in **ileri görüşlülüğünü** gösterir.

- İstanbul' un işgalinden sonra Temsil Heyeti bazı kararlar ve tedbirler aldı. Bunlar:
- ✓ **İstanbul ile telefon ve telgraf görüşmelerinin kesilecektir.**
- ✓ **İstanbul'a para ve mal gidişi durdurulacaktır.**
- ✓ **Anadolu'da bulunan İtilaf Devletleri subayları tutuklanarak silahları alınacaktır.**
- **İstanbul'un işgali ve Meclis-i Mebusan'ın dağıtılması** iki olumlu gelişmeyi beraberinde getirmiştir.

- ❖ TBMM'nin açılması için uygun bir zemin oluştu ve yeni bir meclis gerekli hale geldi.
- ❖ Mustafa Kemal, Milli Mücadeleyi padişah adına da yürüttüğünü söyleme imkânı buldu.

TBMM'NİN AÇILMASI (23 Nisan 1920)

- Mustafa Kemal, milleti temsil edecek bir meclis oluşturmak için çalışmalarına başladı. İstanbul'daki milletvekillerinin de Anadolu'ya geçmesini sağladı. Bu arada seçimler yapıldı ve **23 Nisan 1920'de Büyük Millet Meclisi Ankara'da açıldı.**
- Böylece Amasya Genelgesi'nde de belirtildiği gibi milletin, geleceği ile ilgili kararları kendisinin alabileceği bir meclis açılmış oluyordu.
- **Mustafa Kemal meclis başkanı seçildi.** Başlangıçta Kurucu Meclis adı verilmesine rağmen tepkilerden çekinildiği için yeni kurulan bu meclise **Olağanüstü Meclis** adı verildi.

KURUCU MECLİS: Yeni bir devlet kurmak amacıyla kuruluş için gerekli kararlar alan, yeni anayasa yapan ve yeni devletin esaslarını belirleyen heyet temsilcilerinden oluşan bir meclistir.

TBMM'NİN ALDIĞI İLK KARARLAR

- 1- Hükümet kurmak zorunludur. (**Kurucu meclis**)
- 2- Geçici devlet başkanı veya padişah vekili atama doğru değildir.
- 3- Meclis başkanı aynı zamanda hükümetinde başkanıdır.
- 4- **Yasama, yürütme, yargı yetkileri meclise aittir.**
- 5- Padişah ve halifenin durumunu meclis belirleyecektir.
- 6- Meclis, yürütme yetkisini hükümet aracılığı ile kullanır.
- 7- Türkiye devleti TBMM tarafından yönetilir ve hükümeti TBMM hükümeti adını alır.
- 8- TBMM'nin üstünde herhangi bir güç yoktur. (**Saltanat ve hilafet yok sayılmıştır**)

- **Kurucu meclis** özelliği gösterir.(1.madde)
- Yeni Türk devleti resmen kuruldu.
- Meclis geçici değil, **sürekli**dir.(2.madde)
- Milletin egemenliği kesin olarak gerçekleşti.
- **Güçler birliği** ilkesi benimsendi.(4.madde)
- **Meclis hükümeti sistemi** kabul edildi.
- Mustafa Kemal, hem meclis hem hükümet başkanı oldu.

- ❖ **Meclisin tek amacı vatani kurtarmaktır.** Bu yüzden mebuslar arasındaki fikir ayrılığı gün yüzüne çıkmamıştır.
- ❖ Meclis açılınca **Temsil Heyeti'nin görevi sona erdi.**

- ❖ İlk TBMM'de (demokratik olmamasına rağmen) **Güçler Birliği** ilkesi benimsenmiştir. Bunun nedeni **olağanüstü şartlardan dolayı hızlı karar alıp uygulanmasını sağlamaktır.**

TBMM'YE KARŞI ÇIKAN AYAKLANMALAR

Bu ayaklanmaları 4 grupta toplamak mümkündür.

I- İSTANBUL HÜKÜMETİNİN ÇIKARDIĞI AYAKLANMALAR

a) Anzavur ayaklanması:

Ahmet Anzavur tarafından Balıkesir ve çevresinde çıkarılmıştır. İtilaf devletlerinden destek almıştır. Çerkez Ethem tarafından bastırıldı.

b) Kuva-yi İnzibatîye(Halifelik Ordusu):

Adapazarı, Geyve dolaylarında çıktı. Ali Fuat Paşa tarafından bastırıldı. Anzavur kuvvetleriyle işbirliği yaptılar.

II- İSTANBUL HÜKÜMETİ VE İŞGAL DEVLETLERİNİN BERABER ÇIKARDIĞI AYAKLANMALAR

1. Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı Ayaklanmaları
2. Yozgat Ayaklanması (Çapanoğulları)
3. Konya Ayaklanması (Bozkır Aşireti Delibaş Mehmet)
4. Afyon Ayaklanması (Çopur Musa)
5. Milli Aşireti Ayaklanması (Urfa)
6. Koçgiri Ayaklanması (Sivas, Tokat)
7. Şeyh Eşref Ayaklanması (Bayburt)
8. Cemil Çeto, Ali Batı Ayaklanması (Siirt / Mardin)

III- AZINLIKLARIN ÇIKARDIĞI AYAKLANMALAR

1. **Doğu Anadolu'daki Ermeni Ayaklanmaları:** Kazım Karabekir tarafından bastırıldı.
2. **Güney Bölgesindeki Ermeni Ayaklanmaları:** Adana, Antep, Maraş, Urfa bölgelerinde Fransızların da desteğiyle çıkan ayaklanmalardır.
3. **Doğu Karadeniz'de Rum Ayaklanmaları:** TBMM'yi en çok uğraştıran ayaklanma olmuştur.
4. **Batı Anadolu'da Rum Ayaklanması:** Düzenli birlikler tarafından bastırıldı.

IV- KUVA-YI MİLLİYECİLERİN ÇIKARDIĞI AYAKLANMALAR

- Düzenli ordu kurma çalışmalarına karşı çıkan **Çerkez Ethem** (Yunanlılara sığınmıştır),
- **Demirci Mehmet Efe** (ikna edilmiştir) ve
- **Yörük Ali Efe** gibi kişilerin çıkardığı ayaklanmalardır.

TBMM'NİN AYAKLANMALARA KARŞI ALDIĞI ÖNLEMLER

- ❖ 29 Nisan 1920'de **Hıyanet-i Vataniye Kanunu** çıkarıldı.
- ❖ Vatana ihanet edenlerin cezalandırılması için 18 Eylül 1920'de **İstiklal Mahkemeleri** kuruldu.

- ✓ TBMM, **yasama** ve **yürütme** yetkisini kullanmıştır. İstiklal mahkemelerinde milletvekillerinin görev alması **yargı** yetkisini de kullandığını gösterir.

- ❖ İstanbul'da Milli Mücadele aleyhine alınan fetvalara karşılık, Ankara müftüsü Rıfat Börekçi'den karşı **fetvalar** alındı.
- ❖ **Kuva-yi Milliye birlikleri kaldırılarak yerine düzenli ordu kuruldu.**
- ❖ İstanbul Hükümeti ile tüm ilişkiler kesildi.

➤ Ayaklanmaların bastırılması, TBMM'nin otoritesini güçlendirmiştir.

Ayaklanmalar;

- Kardeş kavgasına ve milli kaynak israfına sebep olmuştur.
- Kurtuluş Savaşının başarıya ulaşmasını geciktirmiştir.
- TBMM'nin ekonomik olarak zarar görmesine neden olmuştur.

BARIŞ ANTLAŞMASI MI? ÖLÜM FERMANI MI? SEVR ANTLAŞMASI (10 Ağustos 1920)

- İtilaf devletleri; Osmanlı Devleti'nin topraklarını paylaşma konusunda aralarında anlaşamadıkları için yapacakları barış antlaşmasını geciktirmişlerdi. Daha sonra İtalya'nın **San Remo** kentinde bir **konferans** düzenleyerek hazırladıkları antlaşmayı Osmanlı Devletine sundular.
- **İstanbul Hükümeti, antlaşmayı onaylamakta yavaş ve isteksiz davranınca antlaşmanın imzalanmasını çabuklaştırmak için İngilizler Mudanya ve Bandırmaya asker çıkarırken, Yunanlılar Bursa Balıkesir ve Edirne'yi işgal ettiler.**
- Bu gelişmeler üzerine Sevr kasabasına gönderilen Osmanlı heyeti antlaşmayı imzaladı.(10 Ağustos 1920). Buna göre;

Sınırlar

1. Doğu Trakya ve Batı Anadolu **Yunanistan'a** verilecek.
2. Bütün Suriye, Mardin, Urfa, Antep Fransa'ya verilecek,
3. **Rodos ve 12 ada İtalya'ya, diğer adalar Yunanistan'a** verilecek,
4. **Arabistan, Musul ve Irak İngiltere'ye** verilecek,
5. **Güney batı Anadolu İtalya'ya verilecek,**
6. **Doğu Anadolu'da Ermeni ve Kürt Devleti** kurulacak,
7. Osmanlı Devleti'ne Tokat, Ankara ve İstanbul arası bırakılacak.

Siyasi

8. **İstanbul başkent olarak kalacak** ama İtilaf Devletleri'nin istekleri yerine getirilmediği takdirde, o da elinden alınacak,
9. **Boğazlar bütün devletlere savaş zamanında bile açık olacak. Boğazlar Komisyonu kurulacak.**
10. Azınlıklar vergi vermeyecek, askerlik yapmayacak.

Askeri

11. Mecburi askerlik kaldırılacak
12. Osmanlı ordusu 50700 kişiden oluşacak, ağır silah olmayacak.
13. Deniz gücü 13 gemiyi geçmeyecek, denizaltı olamayacak. **(Bu maddeler Osmanlı Devleti'ni savunmasız bırakmak için konulmuştur.)**

Ekonomik

14. Osmanlı Devleti ağır bir tazminat ödeyecek.
15. **Kapitülasyonlardan bütün devletler yararlanabilecek.**
16. Osmanlı devleti maliyesi İtilâf Devletlerinin komisyonuna bırakılacak.

ÖNEMİ

- ❖ **I. Dünya Savaşı sonrasında imzalanan en son antlaşmadır.**
- ❖ I. Dünya Savaşı sonunda **imzalandığı halde uygulanamayan tek antlaşmadır.** (Ayastefanos Antlaşması gibi)
- ❖ **Misak-ı Milli kararlarına uygun değildir.**
- ❖ Osmanlı Devleti'nin imzaladığı en son antlaşmadır.
- ❖ **Meclis-i Mebusan tarafından onaylanmadığı için ölü doğan bir antlaşmadır.** (Osmanlı Anayasasına göre, hükümetçe imzalanan barış antlaşmalarının parlamento tarafından onaylanması gerekiyordu.)
- ❖ I. Dünya savaşından sonra imzalanan en son ve şartları en ağır antlaşmadır.
- ❖ **TBMM antlaşmayı yok saymış ve antlaşmayı imzalayanları vatan haini ilan etmiştir.**

"Siyasi, adli, iktisadi ve mali bağımsızlığımızı imhaya ve sonuç olarak yaşama hakkımızı inkar ve ortadan kaldırmaya yönelik olan Sevr Antlaşması bizce mevcut değildir."

Atatürk